

ความคิดเห็นของครูผู้สอนเกี่ยวกับบทบาทของตนในการพัฒนาชุมชน

นางสาว มารศรี รัตนกันหา

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชามัธยมศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2524

i 17027664

2

SOCIAL STUDIES TEACHERS' OPINIONS CONCERNING
THEIR ROLES IN COMMUNITY DEVELOPMENT

Miss Marasri Ratanaganta

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education

Department of Secondary Education

Graduate School

Chulalongkorn University

1981

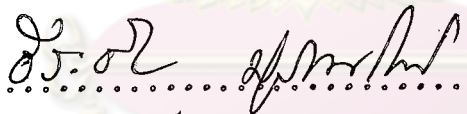
หัวข้อวิทยานิพนธ์   ความคิดเห็นของครูสังคมศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของตนในการพัฒนาชุมชน
โดย   นางสาว มารศรี   รัตนกันทา
ภาควิชา   มัธยมศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษา   ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พิบูลศรี   วาสนสมสิทธิ์

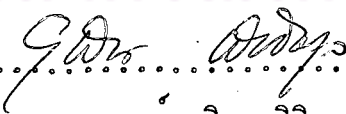
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย   อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

....   คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุประคิษฐ์   บุณนาค)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

....   ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ธีระชัย   ปุณนโชติ)

....   กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พิบูลศรี   วาสนสมสิทธิ์)

....   กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ยุพิน   พิพิธกุล)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย   จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์   ความคิดเห็นของครูสังคัมศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของคนในการพัฒนาชุมชน
ชื่อ นิสิต   นางสาว มารศรี   รัตนกันทา
อาจารย์ที่ปรึกษา   ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พิบูลศรี   วาสนสมสิทธิ์
ภาควิชา   มัชฌมศึกษา
ปีการศึกษา   2523

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูสังคัมศึกษาระดับมัธยมศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของคนในการพัฒนาชุมชนทางด้านสังคม ทางด้านเศรษฐกิจ ทางด้านการศึกษา และทางด้านการเมือง
2. เพื่อศึกษาบทบาทของครูสังคัมศึกษาระดับมัธยมศึกษา ในการปลูกฝังค่านิยมของชุมชนแก่นักเรียน ใค้แก่ค่านิยมทางด้านศีลธรรมจรรยา ขนบธรรมเนียมประเพณี ความเสียสละ การบำเพ็ญประโยชน์ การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูสังคัมศึกษาระดับมัธยมศึกษาเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนทั่ว ๆ ไปของไทย
4. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูสังคัมศึกษาระดับมัธยมศึกษาเกี่ยวกับวิธีการแก้ไขปัญหาของชุมชน

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถาม จำนวน 1 ชุด ประกอบด้วยแบบเลือกตอบ แบบมาตราส่วนประเมินค่า และแบบปลายเปิด เพื่อสอบถามครูสังคัมศึกษา จำนวน 285 คน ในโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาลในเขตการศึกษา 8 จำนวน 24 โรงเรียน แบบสอบถามที่ได้รับคืนจากครูสังคัมศึกษาคิดเป็นร้อยละ 94.39 ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้มาด้วยการหาค่าร้อยละ มัชฌิมเลขคณิต ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางและอธิบายประกอบ

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยปรากฏดังนี้

1. ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของครูสังคัมศึกษาในการพัฒนาชุมชนทางด้านสังคม เศรษฐกิจ การศึกษา และการเมือง ปรากฏว่า ครูสังคัมศึกษามีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางในบทบาทด้านการวางแผนครอบครัว การช่วยเหลือชุมชนในการพัฒนาทางด้านอาชีพ การศึกษา การคมนาคม การสื่อสาร สุขภาพอนามัย ตลอดจนให้ความร่วมมือในการรักษาความปลอดภัย แต่ความคิดเห็นของครูสังคัมศึกษาอยู่ในระดับมากเกี่ยวกับการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย การชี้แจงให้นักเรียนและประชาชนเข้าใจกลไกการทำงานของรัฐบาล การเผยแพร่ความรู้ด้วยการเขียน การพูด การวิจัยในเรื่องการเป็นสมาชิกที่ดีของท้องถิ่น การให้ข่าวสารของรัฐบาลแก่ประชาชน การกระตุ้นให้นักเรียนและประชาชนรู้จักใช้สิทธิและหน้าที่ในฐานะพลเมืองดี การร่วมมือกับผู้ปกครองสอนให้นักเรียนประหยัด เป็นคนที่มีคุณธรรม มีความรับผิดชอบในหน้าที่และมีความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน และการสนับสนุนการผลิตและการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่น
2. เกี่ยวกับบทบาทของครูสังคัมศึกษาในการปลูกฝังค่านิยมของชุมชนแก่นักเรียน ครูสังคัมศึกษามีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก อาทิเช่น ในเรื่องค่านิยมทางด้าน ความรับผิดชอบ ความเสียสละ ความมีเหตุผล ความขยันหมั่นเพียร การพัฒนาตนเอง ความเชื่อมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตย การยอมรับในความสามารถของบุคคลอื่น และเห็นคุณค่าของความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี เป็นต้น
3. เกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนของไทย ครูสังคัมศึกษามีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากในปัญหาทางด้าน สังคม เศรษฐกิจ การศึกษาและการเมือง
4. ครูสังคัมศึกษาให้ข้อเสนอแนะว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนของไทยเป็นปัญหาของบุคคลในชุมชนนั้น ดังนั้น การแก้ปัญหาจึงต้องใช้ประชาชนในชุมชนนั้นเป็นหลักในการดำเนินงานร่วมกับทางราชการ วิธีการแก้ปัญหาที่ตรงจุด คือ การให้การศึกษาที่ถูกต้องแก่ประชาชน

ทั้งทางการศึกษาในระบบโรงเรียน และการศึกษานอกระบบโรงเรียน โดยมุ่งเน้นการเปลี่ยน
 ค่านิยมเก่า ๆ ที่ล้าสมัย และการแก้ปัญหาทั้งทางการเมือง สังคม เศรษฐกิจนั้น ต้องทำ
 ไปพร้อม ๆ กันโดยมีการวางแผนและมีเป้าหมายที่ชัดเจนแน่นอน ครูสังคมศึกษามีความคิดเห็น
 ว่า การที่จะสามารถเข้าไปพัฒนาชุมชนให้ได้ผลเต็มทีนั้นควรจะต้องลดชั่วโมงการสอนของครูให้
 น้อยลงเพื่อที่ครูจะได้มีเวลาช่วยเหลือสังคมภายนอกมากขึ้น และควรปรับปรุงหลักสูตรสังคม-
 ศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพสังคมปัจจุบัน ครูสังคมศึกษาเห็นว่าสามารถช่วยพัฒนาชุมชนได้
 หลายทาง ที่สำคัญที่สุดคือ ทางด้านการศึกษา การพัฒนาจิตใจ การให้คำปรึกษาแก่ชุมชน
 และความรู้อย่างเข้าใจและการปฏิบัติงานตามระบอบประชาธิปไตย อุปสรรคที่ทำให้ครูไม่
 สามารถมีบทบาทในการพัฒนาชุมชนมาก ได้แก่ หาเวลาและโอกาสได้ยาก ขาดการสนับสนุน
 จากผู้บังคับบัญชาและหน่วยราชการ ขาดเงิน และปัญหาจากตัวครูเอง คือ มีภาระรับผิดชอบ
 ต่อครอบครัวมาก ขาดความรู้ความสามารถที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาชุมชน และครูไม่ใช่
 บุคคลที่มีภูมิปัญญาเดิมอยู่ในท้องถิ่นนั้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Thesis Title   Social Studies Teachers' Opinions Concerning
                                 Their Roles in Community Development

Name   Miss Marasri Ratanaganta

Thesis Advisor   Assistant Professor Pibulsri Wasanasomsithi

Department   Secondary Education

Academic Year   1980

ABSTRACT

Purposes:

The purposes of this research were :

1. to study secondary school social studies teachers' opinions concerning their roles in community development in social, economic, educational and political aspects.
2. to study secondary school social studies teachers' opinions concerning their roles in developing the community values on students such as ethical and traditional values, devotion and responsibility.
3. to study secondary school social studies teachers' opinions concerning community problems.
4. to study secondary school social studies teachers' opinions concerning the ways to solve these problems.

Procedures

A set of questionnaires, consisting of three types; multiple choice, rating scale and open-ended questions was constructed and sent to 285 social studies teachers in 24 government secondary schools

in educational region eight. Ninety-four point thirty-nine percent of questionnaires was returned and then being analyzed by means of percentage, arithmetic means and standard deviations and presented in tables with explanation.

Results

1. The social studies teachers' opinions concerning their roles in community development in social, economic, educational and political areas were apparently at moderate level on the following aspects: the roles in family planning, community development in occupations, education, communication, community health and community security as well. But the social studies teachers' opinions were appeared to be at high level on supporting democracy, making people understand the duty of government, giving knowledge by writing, speaking and researching about being good community members, acting as a medium between people and government, encouraging people to use their rights and duties as good citizens, cooperating with parents to teach students to be economical, influencing students to be responsible, making solid relationship between students and their community and encouraging the people to use community resources carefully.

2. Regarding the roles in developing community values on students, social studies teachers expressed their opinions at high level such as responsibility, ~~devotion~~, rationality, deligence, self-improvement, confidence in democracy, respect in individual ability and innovation utilization.

3. The social studies teachers also expressed their opinions at high level concerning community problems in social, economic, educational and political aspects.

4. The social studies teachers suggested that community problems were local so it should be their responsibility to solve the problems by themselves with the government's help. The best way to solve community problems was to educate people both formally and informally. The social studies teachers also expressed that less work load would enable them in community development. There were many ways to develop their community especially by education and psychological encouragement. The main obstacles expressed by the teachers were a lack of time, chance, encouragement from the superiors and government, and also a lack of money as well. Being nonlocal people was another obstacle of the social studies teachers' roles in community development.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กิติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พิบูลศรี วาสนสมลิตี อาจารย์
ผู้ควบคุมการวิจัย และ รองศาสตราจารย์ ยุพิน พิพิธกุล อาจารย์ที่ปรึกษาสถิติ ที่กรุณา
ให้ข้อคิด คำแนะนำ รวมทั้งความช่วยเหลือในการวิจัย และตรวจแก้ไขปรับปรุงข้อบกพร่อง
ต่าง ๆ เป็นอย่างดียิ่ง และกราบขอบพระคุณ ดร.ยุวัฒน์ วุฒิเมธี อาจารย์แจ่มจันทร์
ทองเสริม อาจารย์สุนีย์ เจริญศิริ รองศาสตราจารย์ พัชรา กาญจนารัตน์ และ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ มุกดา เศรษฐบุตร ที่กรุณาตรวจแก้ไขแบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้รับความช่วยเหลือร่วมมือจากหัวหน้าสถาน-
ศึกษา และอาจารย์สังคมศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตการศึกษา 8 เป็นอย่างดียิ่ง
จึงขอกราบขอบพระคุณมา ณ ที่นี้ด้วย

มารศรี รัตนกันทา

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ช
กิตติกรรมประกาศ	ญ
รายการตารางประกอบ	ฉ

บทที่

1. บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	11
ขอบเขตของการวิจัย	11
วิธีดำเนินการวิจัย	11/1
ข้อตกลงเบื้องต้น.....	12
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย	12
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	13
ความจำกัดในการวิจัย	13
2. วรรณคดีที่เกี่ยวข้อง	14
3. วิธีดำเนินการวิจัย	64
การศึกษาค้นคว้า	64
การสร้างเครื่องมือในการวิจัย	64
ตัวอย่างประชากร	66
การเก็บรวบรวมข้อมูล	68
การวิเคราะห์ข้อมูล	68
การนำเสนอข้อมูล	70
4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	71

บทที่	หน้า
5 สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ	91
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	91
วิธีดำเนินการวิจัย	91
สรุปผลการวิจัย	93
อภิปรายผลการวิจัย	101
ข้อเสนอแนะ	110
บรรณานุกรม	114
ภาคผนวก	122
ประวัติผู้เขียน	154

 ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการตารางประกอบ

ตารางที่		หน้า
1	รายได้สุทธิและรายได้เฉลี่ยต่อปีต่อคน ปี พ.ศ. 2518	20
2	รายได้เฉลี่ยต่อคนต่อปีของคณาจารย์ในสาขาอาชีพต่าง ๆ ปี พ.ศ. 2519 .	20
3	อัตราส่วนร้อยละของครัวเรือนในแต่ละภาค จำแนกตามชั้นรายได้ ปี พ.ศ. 2512-2516	21
4	รายชื่อจังหวัดโรงเรียนและจำนวนครูสังกัดมหาวิทยาลัยที่ใช้เป็นตัวอย่างประชากร	66
5	ระดับความคิดเห็นของครูสังกัดมหาวิทยาลัยเกี่ยวกับบทบาทของคณาจารย์ในการพัฒนาชุมชน ทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและการศึกษา	72
6	ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของครูสังกัดมหาวิทยาลัยในการปลูกฝังค่านิยม ของชุมชนแก่นักเรียน	76
7	ระดับความคิดเห็นของครูสังกัดมหาวิทยาลัยเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนของไทย	81
8	สถานภาพทั่วไปของครูสังกัดมหาวิทยาลัย	123

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย